

Beslut 2011

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Svartsjöns naturreservat

Haninge kommun

Innehållsförteckning

Beslut

Bilagor

Bilaga 1. Beslutslista

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan

Bilaga A. Skötselplanenkarta

Bilaga 4. Hur man överklagar

Enligt sändlista

BESLUT OM BILDANDE AV SVARTSJÖNS NATURRESERVAT, HANINGE KOMMUN

(4 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Svartsjön
Naturvårdsregister-ID	2026490
Kommun	Haninge
Socken	Västerhaninge
Natura 2000-område	Hanveden (SE01110197)
Natura 2000-habitat	Dystrofa sjöar och småvatten (3160) Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) Västlig taiga (9010) Skogsbevuxen myr (91D0)
Läge	Reservatet ligger ca 4 km nordost om Västerhaninge centrum och 20 km söder om Stockholms centrum
Naturgeografisk region	24, Svealands sprickdalslandskap
Fastighet	Del av Hammars småbruk 23:1
Markägare	Enskilda
Areal	36,0 ha, varav 20,8 ha produktiv skogsmark och 6,8 ha vatten
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Reservatets namn ska vara *Svartsjön*.

Naturreservatets syfte

Syftet med reservatet ska vara att bevara ett område med naturskogar, orörda våtmarker och näringsfattiga sjöar med dess växt- och djurliv. De livsmiljöer i området som ingår i habitatdirektivets (92/43/EEG) bilaga 1 ska ha gynnsamt

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

tillstånd. Området ska vara tillgängligt för rekreation på ett sätt som inte äventyrar naturvärdena.

Syftet uppnås genom att skogsmarken undantas från skogsbruk och att inga anläggningar eller byggnader får tillkomma i reservatet. För att gynna skyddsvärda naturtyper och arter i området ska det vårdas på sådant sätt som anges av gällande skötselplan.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdes-skydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. gräva, spränga, schakta, dika, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning,
4. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller på fast mark för terrängskoter vid uttransport av fäلت högvilt,
5. anlägga väg, stig eller parkeringsplats,
6. uppföra byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag,
7. dra fram mark- eller luftledning,
8. kalka på land, använda kemiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
9. införa för området främmande växter eller djur,
10. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

11. anlägga ny skjutgata eller jaktorn.

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. naturvårdande avverkning, röjning eller gallring enligt gällande skötselplan. Intäkter från avverkat virke tillfaller förvaltaren för användning i skyddade områden,
3. undersökningar av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden i reservatet.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att

1. gräva, hacka, spränga eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller gräva upp växter,
3. tälta mer än två dygn i följd,
4. göra upp öppen eld.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren att utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt gällande skötselplan, till exempel naturvårdande gallring av tallungskog, eller markägarens underhållsröjning av befintlig skjutgata enligt beslutskartan, bilaga 1.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkommer från trycket i länets författningssamling. Ordningsföreskrifterna under punkt C ovan gäller även om de överklagas, i enlighet med 7 kap. 30 § miljöbalken .

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Reservatsförvaltare

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

Länsstyrelsen erinrar om övriga bestämmelser till skydd för naturmiljön, av vilka kan nämnas följande:

- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Förbud att framföra motordrivet fartyg i Långsjön, Länsstyrelsens beslut 1992-11-27 (dnr 11.31-20-9, 125-1991-838), med stöd av 2 kap. 2 § sjötrafikförordningen (1986:300).
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § i miljöbalken.
- Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen vilken bland annat reglerar fritidsfiskets redskapsanvändning.
- Området är ett Natura 2000 och därför gäller tillståndsplikt för åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön enligt 7 kap 28 a § miljöbalken.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Översiktlig beskrivning av området

Svartsjöns naturreservat består av en mosaik av hällmarker och myrar av olika typer, beläget i ett utpräglat sprickdalslandskap. Reservatet ingår i ett större sammanhang av våtmarker, sjöar och till stor del opåverkade skogar i det område som kallas Hanveden.

I reservatet ligger två sjöar, Svartsjön samt södra delen av Långsjön. Båda sjöarna är humösa och starkt sura och utgör Natura 2000-habitat (3160 dystrofa sjöar och småvatten). Dessa ligger cirka 80 meter över havet och är bland länets högst belägna sjöar. På flera håll finns naturskogsartad hällmarkstallskog med gammal,

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

senvuxen tall. Många tallar har pansarbark och hyser vedsvamparna *tallticka* och *vintertagging*. Död ved förekommer som både stående och liggande träd. I tallskogen finns spår av *tjäder* och *orre* och skalbaggen *bronshjon*. I reservatet finns också tallrismossar med äldre tall och skvattram i fältskiktet. De skogbevuxna våtmarkerna och fastmarksskogarna är till stor del Natura 2000-habitat (9010 västlig taiga samt 91D0 skogbevuxna myrar). Delar av skogarna, framför allt i reservatets södra del, har avverkats och består till stor del av yngre, talldominerade skogar. De har idag låga naturvärden och är medtagna i reservatet för att få en lämplig arrondering och långsiktigt behålla en skyddszon runt våtmarkerna.

Kring sjöarna finns också öppnare fattigkärrspartier och områden med gungflyn längs stränderna, särskilt vid Svartsjön. Dessa naturtyper är Natura 2000-habitat (7140 öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn).

Svartsjöns naturreservat ligger i ett område som är av riksintresse för friluftslivet (F8, Ågesta-Lida). Området är en del av ett större Natura 2000-område (SE01110197 Hanveden), som också omfattar delar av Paradisets och Tornbergets naturreservat. Merparten av området är upptaget i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering som nyckelbiotop och naturvärdesobjekt, samt i sumpskogsinventeringen.

Ärendets beredning

Länsstyrelsen har i enlighet med 24, 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skickat förslaget till naturreservat på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Markägarna inkom med synpunkter på att vissa skillnader fanns mot det förslag till beslut som låg till grund för överenskommelsen om intrångsersättning, vilket har beaktats. Inga övriga erinringar har inkommit.

Länsstyrelsens bedömning

Området utgör ett från naturvårdssynpunkt värdefullt område med näringsfattiga sjöar omgivna av orörda våtmarker och skogar, som sammantaget har höga värden som representativt område för de berörda naturtyperna. Delar av området har idag låga naturvärden och är medtagna i reservatet för att få en lämplig arrondering och långsiktigt behålla en skyddszon runt våtmarkerna. Området ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000. De naturtyper som i enlighet med EG:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) utgjort grund för att området tagits med i nätverket anges under rubriken *Uppgifter om naturreservatet* ovan. Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden skulle äventyras. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat tagits upp.

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Stockholms läns skogsstrategi

Svartsjön ingår i Tyresta värdestrakt enligt *Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län*. Värdestrakten domineras av barrskogstyper och karaktäriseras av sprickdalslandskapet som resulterat i en mosaik med stora förekomster av hållmarker, sumpskogar och myrområden med mycket stora naturvärden.

Förenlighet med översiktsplanen

I kommunens översiktsplan antagen i februari 2005 redovisas merparten av området som Natura 2000-område. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan.

Hushållning med mark- och vattenområden

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Miljökvalitetsmål

Reservatsbildningen bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Levande skogar* genom att skyddsvärd skogsmark undantas från skogsproduktionen och får ett långsiktigt skydd enligt miljöbalken. Reservatsbildningen bidrar också till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Myllrande våtmarker* och *Levande sjöar och vattendrag* genom att myrarna och sjöarna i reservatet ges ett långsiktigt skydd, vilket även gynnar myrkomplexen nedströms. Slutligen bidras även till uppfyllelsen av *Ett rikt växt- och djurliv*.

Intresseprövning

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området och förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

KUNGÖRELSE

Beslutet kungörs i ortstidning och Stockholms läns författningssamling.

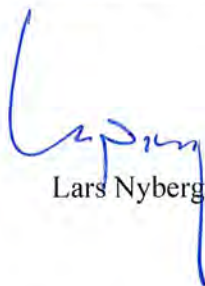
LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

BESLUT

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Beslut i ärendet har fattats av tf länsöverdirektör Lars Nyberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit naturvårdschef Anders Nylén, länsassessor Boel Persson, plandirektör Inger Holmqvist samt miljöhandläggare Elin Norkvist, den sistnämnda föredragande.

Lars Nyberg

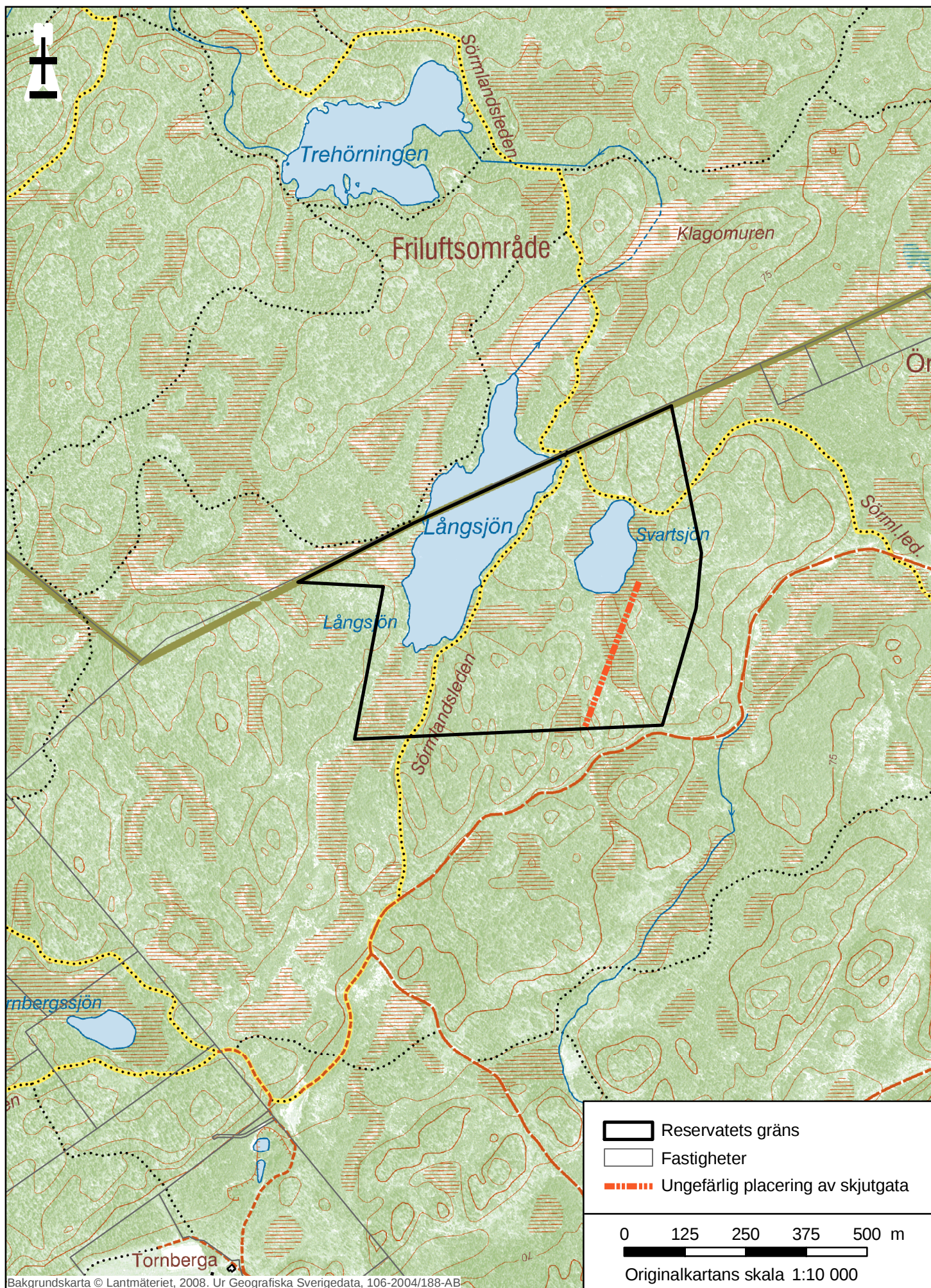
Elin Norkvist

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Hur man överklagar

Sändlista

Sändlistan är borttagen i denna version eftersom den innehåller personuppgifter.
--

Bakgrundskarta © Lantmäteriet, 2008. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Svartsjöns naturreservat

Kommungränser Ekonomiska kartan

0 1 2 3 4 km

Originalkartans skala 1:100 000

SKÖTSELPLANDatum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Bilaga 3

Skötselplan för Svartsjöns naturreservat, Haninge kommun

Denna skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsen i Stockholms län inför bildandet av naturreservatet Svartsjön. Skötselplanen, som är en bilaga till reservatsbeslutet, fastställs samtidigt som reservatet bildas.

Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatet återfinns i reservatsbeslutet.

1. Beskrivning av reservatet**Översikt**

Svartsjöns naturreservat omfattar knappt 36 hektar varav 7 hektar vatten. Reservatet gränsar i norr mot Paradisets naturreservat i Huddinge kommun. I naturreservatet ligger sjöarna Svartsjön och Långsjön. Området består i övrigt av hållmarker med hållmarkstallskog, skogbevuxen myr samt mossar och kärr.

Läge

Reservatet ligger i nordvästra delen av Haninge kommun, 4 kilometer nordväst om Västerhaninge och cirka 20 kilometer söder om Stockholms centrum.

Naturtyper

Naturreservatets areal har indelats ungefärligt i följande naturtyper enligt KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur), se tabell 1.

Tabell 1. Naturtyper enligt KNAS.

Naturtyp	Areal (ha)
Tallskog	13,1
Sjöar	6,8
Impediment	5,8
Barrsumpskog	2,4
Lövblandad barrskog	1,9
Våtmark	1,6
Lövsumpskog	1,5
Trivallövskog	1,2
Sumpskogsimpediment	1,1

SKÖTSELPLANDatum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Barrblandskog	0,2
Granskog	0,1
Totalt	35,7

Natura 2000

Delar av reservatet ingår i ett Natura 2000-område (SE01110197 Hanveden). I tabell 2 listas de naturtyper som har pekats ut i Natura 2000-området enligt EG:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG).

En bevarandeplan för Natura 2000-området har tagits fram där det framgår vilka mål som ska uppnås i bevarandet av området och vilka åtgärder som krävs för att uppnå målen. Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla ett gynnsamt tillstånd för de i området utpekade naturtyperna. Förutsättningarna som krävs för att så ska ske ska framgå av bevarandeplanen. Skötselplanen och bevarandeplanen har en överensstämmande inriktning.

Tabell 2. Förekommande naturtyper i Natura 2000-området enligt EG:s art- och habitatdirektiv.

Natura 2000-naturtyp/art
3160 Dystrofa sjöar och småvatten
7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
9010* Västlig taiga
91D0* Skogsbevuxen myr

* naturtyp som bedöms vara av hög prioritet för bevarande inom EU

Områdets avgränsning

Merparten av reservatet Svartsjön utgörs av Natura 2000-område och gränsar i norr till naturreservatet Paradiset. I södra delen ingår partier med tallungskog som inkluderats på grund av arronderingsskäl och för att behålla skyddszoner kring sjöarna. För uppgifter om reservatsgränsens koordinater hänvisas till Lantmäteriets tekniska karta från inmätningen av naturreservatet, ärendenummer AB05735. Denna finns tillgänglig hos Länsstyrelsen.

Naturförhållanden***Geologi och topografi***

Reservatet är beläget i ett starkt kuperat område i typisk sprickdalsterräng. Området är ett av de högst belägna i länet där vissa partier höjde sig ur havet redan under Ancylussjöns tid för cirka 9000 år sedan. Sjöarna Svartsjön och Långsjön är, tillsammans med de näraliggande sjöarna Tornbergasjön, Ormputten och Trehörningen, länets högst belägna sjöar och ligger på cirka 80 meter över havet. Länets högsta punkt, Tornberget på 111 meter över havet, ligger blott 1 kilometer sydväst om reservatet. Sjöarna och våtmarkerna i området utgör

SKÖTSELPLAN

Datum

2011-07-11

Beteckning

511-2004-23234

0136-02-016

SE01110197

klassiska studieobjekt för strandförskjutningen och vegetationsutvecklingen i Stockholmstrakten.

Berggrunden i området består av gnejser av sannolikt sedimentärt ursprung. Jordarna domineras av mosse- och kärrtorv. Morän, ofta i ett tunt täcke, förekommer längs bergryggarna.

Reservatsområdet ligger på vattendelaren mellan Tyresåns och Vitsåns avrinningsområden. Avrinningen sker främst till Vitsåns vattensystem.

Skog, våtmark och sjöar

Svartsjöns naturreservat är beläget i ett utpräglad sprickdalslandskap och består av en mosaik av hållmarker och myrar av olika typer. Reservatet innehåller också två sjöar, som båda är sura och starkt humösa. Naturreservatet ingår i ett större sammanhang av våtmarker och sjöar i det omfattande naturskogsområdet Hanveden. Där ingår också flera andra naturreservatet samt Natura 2000-området Hanveden. Skogen i området är till största del opåverkad av modernt skogsbruk och har en till stor del opåverkad hydrologi. Sammantaget ger det området ett orört intryck med höga naturvärden.

I reservatet ligger södra delen av Långsjön, som fortsätter in i Paradisets naturreservat. Sjön kalkades under en lång period, men efter att kalkningen avbröts 2008 har en återförurning skett. Under 1980-talet planterades spegelkarp in och det fanns även tillstånd till att plantera in signalkräfta. På grund av det låga pH-värdet i sjön är det dock tveksamt om arterna finns kvar. Svartsjön är, näst efter den lilla tjärnen Tornbergasjön, länets högst liggande sjö. På grund av den sura miljön samt avsaknad av tydliga vandringsvägar för fisk är sjön troligen fisktom.

Hållmarkerna karaktäriseras av renlavsmattor och tallbestånd som i reservatet är naturskogsartade på flera håll. Andra delar av skogarna, framför allt i reservatets södra del, har avverkats och består till stor del av yngre, talldominerade skogar. De har idag låga naturvärden och är medtagna i reservatet för att få en lämplig arrondering och långsiktigt behålla en skyddszon runt våtmarkerna. De trädklädda våtmarkerna består bland annat av tallrismossar med äldre tall och skvattram i fältskiktet. Kring sjöarna finns också öppnare fattigkärrspartier och områden med gungflyn längs stränderna, särskilt vid Svartsjön.

Inventeringar

Området ingår i Natura 2000-nätverket (SE0110197 Hanveden). Merparten av reservatsområdet har genom Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering klassats som nyckelbiotop respektive naturvärdesobjekt, samt tagits upp i sumpskogsinventeringen.

SKÖTSELPLAN

Datum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197**Flora och fauna**

Områdets flora och fauna är inte särskilt väl inventerad. Ett antal signalarter och rödlistade arter har dock ändå kunnat noteras från området genom nyckelbiotopsinventeringen. Fynden redovisas i tabell 3. Bottenfaunan i Långsjön har undersökts vid ett flertal tillfällen och har följts regelbundet sedan år 2000. Vid den senaste undersökningen 2010 påträffades inga ovanliga arter och man konstaterade ett lågt artantal. Detta beror troligtvis på att sjön har drabbats av en återförsurning och ett betydande utdöende av arter sedan kalkningen upphörde. Sjöarna inventerades 1998 på vattenväxter. Få rena akvatiska växter påträffades förutom vit näckros som förekom i båda sjöarna.

Tabell 3. Vid inventeringar och fältbesök i området har följande signalarter och/eller rödlistade arter noterats.

Svampar	Lavar
Tallticka (NT)	Grynig blåslav
Vintertagging (NT)	Liten spiklav
	Nästlav

Kategori ur Svenska rödlistan 2010: NT = Nära hotad (Near Threatened).

Historik och tidigare markanvändning

Reservatet har alltid legat perifert i förhållande till byarna i området och det historiska kartmaterialet är bland annat därför begränsat. Marken har ingått i Tuna bys ägor och brukats som utmark. På 1699 års geometriska avmätning redovisas två sjöar, "Longsjön" samt "Träsk" och markerna beskrivs som "Denne tract består av idel liungmark sampt berg med tallskoug öfvervegte". Av den häradsekonomiska kartans konceptversion från 1900 framgår att området bestod av skogs- och myrmark karaktäriserad av barrträd.

Långsjön och Svartsjöns naturliga avrinning leder troligtvis mot sjön Öran respektive söderut till Vitsåns vattensystem. Under 1800-talet var behovet av vattenkraft stort, och man ville öka vattentillgången i Tyresåns vattensystem för att öka produktiviteten hos kvarnarna i åsystemet. Ett dike grävdes mellan Svartsjön och Långsjön och utloppsbacken från Långsjön leddes om till att mynna i Trehörningen, där vattnet sedan rinner vidare ut i Tyresåns åsystem. Till hjälp byggde man också på 1850-talet ett system med kraftiga stenmurar, den s.k. "klagomuren", för att styra om vattnet. Namnet på murarna antyder den osämja som kan ha uppstått angående rätten till det vatten som var så värdefullt för att få kraft till kvarnar och sågar. Idag är klagomuren raserad och sjöarna har återtagit sin naturliga avrinning.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom reservatsområdet. I närområdet, bland annat inom Paradisets naturreservat finns talrika fornlämningar, däribland lämningar från stenåldersbosättningar.

SKÖTSELPLAN

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Friluftsliv

Reservatet är tillgängligt för besökare som kommer till fots. Långsjön och de öppna myrarna däromkring och vidare norrut i Paradisets naturreservat utgör uppskattade områden för längdskidåkning, inte bara för de öppna vidderna utan också för att snöförhållandena ofta är gynnsamma på grund av området är högt beläget i landskapet. Sörmlandsledens etapp Riddartorp-Paradiset går genom reservatet och vid Långsjön ansluter Sörmlandsledens gren mot Nynäshamn. Parkeringsmöjligheter finns vid Riddartorp och torpet Paradiset. Närmaste allmänna kommunikation är buss 709 till Ådran, fågelvägen cirka 2 km nordväst om området.

Byggnader och anläggningar

I reservatsområdet finns inga byggnader eller anläggningar.

2. Plan för områdets skötsel**Övergripande mål och skötsel**

Syftet med reservatet är att bevara ett område med naturskogar, orörda våtmarker och näringsfattiga sjöar med dess växt- och djurliv. De livsmiljöer i området som ingår i habitatdirektivets (92/43/EEG) bilaga 1 (3160 dystrofa sjöar och småvatten, 7140 öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 9010 västlig taiga samt 91D0 skogbevuxna myrar) ska ha gynnsamt tillstånd. Området ska vara tillgängligt för rekreation på ett sätt som inte påverkar naturvärdena negativt. Skötselbehovet i området bedöms vara litet på både kort och lång sikt.

Enligt reservatsföreskrifterna är det förbjudet att avverka levande eller döda träd eller utföra andra skogliga åtgärder. Naturvårdande insatser får dock utföras av förvaltaren om behov uppkommer i syfte att gynna områdets naturvärden. Träd som fallit över stigar eller som utgör en säkerhetsrisk kan tas ned/kapas och dras undan. Befintlig skjutgata, se bilaga 1 till beslutet, får underhållsröjas. Om behov uppkommer kan tillstånd sökas för ersättning av befintlig skjutgata med en ny skjutgata med tillhörande jakttorn.

SKÖTSELPLANDatum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197**Skötselområden**

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga A.

Skogbevuxna områden**Beskrivning**

Skötselområdet utgörs av tallmyrar, hållmarkstallskogar samt skogar på fastmark. I skötselområdet ingår Natura 2000-habitaten 91D0 skogbevuxen myr och 9010 västlig taiga. Trädsiktet på tallmyrarna varierar från högvuxen tämligen grov tallskog till något yngre och tätare bestånd. I laggen och kring sjöarna består trädsiktet av glasbjörk och klibbal. Fältsiktet består av bland annat skvattram, pors, tuvull, vass och *Calamagrostis* sp. I fnöskticken finns spår av jättetickmal och även spår av tjäder påträffas.

Hållmarkstallskogen har delvis naturskogsqualitéer i form av gamla senvuxna tallar och död ved, till exempel grövre lågor, torrakor och ruttna björkhögstubbar. Många tallar har pansarbark och hyser vedsvamparna tallticken och i vissa fall vintertagging. I slutningarna växer också senvuxen gran och asp och i området finns spår av skalbaggen bronsbjörn. Delar av skogarna, framför allt i reservatets södra del, har avverkats och består till stor del av yngre, talldominerade skogar. De har idag låga naturvärden och är medtagna i reservatet för att få en lämplig arrondering och långsiktigt behålla en skyddszon runt våtmarkerna.

Bevarandemål

Skogstyperna tallmyr och sumpskog bibehåller i huvudsak sin nuvarande utbredning. Den skogliga kontinuiteten bevaras och arealen barrnaturskog ökar på lång sikt. Området hyser god tillgång på substrat för epifytiska lavar, svampar och vedlevande insekter, d.v.s. död ved i olika former och nedbrytningsstadier samt gamla och grova träd med dithörande barkstruktur.

Skötsel

Områdena lämnas främst för fri utveckling och naturvärdena får utvecklas genom naturlig dynamik. I den yngre tallskogen i utkanterna av reservatet kan dock gallring och på sikt eventuellt luckhuggning ske för att förbättra förutsättningarna att utveckla naturskogskaraktär.

Öppna våtmarker**Beskrivning**

Skötselområdet består av öppna kärr med visst inslag av småträd samt gungflyn i anslutning till sjöarna. Trädinslaget utgörs främst av martallar och låg glasbjörk. I fältsiktet finns pors och tuvull, men även vass och *Calamagrostis* sp. I skötselområdet ingår Natura 2000-habitatet 7140 öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn.

SKÖTSELPLANDatum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197**Bevarandemål**

Arealen öppna kärr och gungflyn bibehålls.

Skötsel

Områdena lämnas för fri utveckling. Om arealen öppen våtmark minskar på grund av igenväxning får naturvårdande avverkning ske av inväxande tall, björk och al.

Sjöar**Beskrivning**

Både Långsjön och Svartsjön ingår i Natura 2000-habitatet 3160 dystrofa sjöar och småvatten.

Långsjön är en näringsfattig humös skogssjö omgiven av våtmarker och hållmarker, belägen ca 78 meter över havet. Sjön ligger i princip på vattendelaren men avvattnas främst genom en utloppsback i norr mot sjön Öran och vidare till Vitsån. Sjön har ett litet tillrinningsområde och är försurningskänslig. Den ingår i Länsstyrelsens program för kalkning och kalkades från 1980-talet fram till år 2008. Bottenfaunan bedömdes 1990 vara försurningsskadad. En undersökning 10 år senare, april 2000, resulterade i en bedömning att sjön återhämtat sig och att bottenfaunan var opåverkad eller obetydligt påverkad av försurning. Den senare bedömningen grundade sig bland annat på förekomsten av den mycket försurningskänsliga dagsländan *Caenis luctuosa*. Sedan kalkningen av sjön avbröts har en återförsurning skett. I en undersökning av bottenfaunan 2010 noterades då endast enstaka musslor av artgrupper känsliga för surt vatten. I övrigt var artantalet det lägsta som noterats under den senaste 10-årsperioden och även värdet på surhetsindex har blivit lägre genom åren. Spegelkarp har tidigare planterats ut och eventuellt även signalkräfta, men sjön har idag ett så pass lågt pH att det är osannolikt att livskraftiga bestånd finns kvar.

Svartsjön är belägen på ca 80 meter över havet och torde därmed vara en av länets äldsta befintliga sjöar. Svartsjön isolerades från dåvarande Ancylussjön för drygt 9 000 år sedan. Även Svartsjön är humös och sur med litet tillrinningsområde. Under 1980-talet bedrevs försök med ålutsättning i sjön för att undersöka ålens försurningskänslighet. Idag är sjön troligtvis fisktom på grund av den sura miljön. Sjön saknar tydligt utflöde men har kontakt med Långsjön via det äldre mer eller mindre igenväxta diket, i övrigt avrinner sjön troligtvis diffust söderut mot någon av Vitsåns grenar.

Bevarandemål

Naturtyperna behåller sin areal och det råder naturliga hydrologiska förhållanden.

Skötsel

För sjöarna planeras inga skötselåtgärder.

SKÖTSELPLAN

Datum
2011-07-11

Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

Tillgänglighet, anordningar för besökare

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrätten med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna.

Reservatet nås till fots, parkeringsmöjligheter finns vid Riddartorp och torpet Paradiset. Sörmlandsledens etapp Riddartorp-Paradiset går genom området. Reservatsförvaltaren har dock inte underhållsansvar för Sörmlandsleden, för detta svarar Föreningen Sörmlandsleden. Förutom informationsskyltar planeras inga anordningar för besökare.

Informationsskyltar samt utmärkning av reservatets gräns

Information om reservatet och dess föreskrifter ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Skyltar ska sättas upp på lämpliga platser vid reservatets gräns eller i anslutning till reservatet, för förslag se skötselplankartan (bilaga A). Skyltningen bör lämpligen samordnas med det angränsande Paradisets naturreservat. Reservatets gränser ska märkas ut av förvaltaren enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Reservatsförvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen är reservatsförvaltare. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och eventuellt andra berörda.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller en särskilt anlitad naturbevakare. Anteckningar om tillsyn och övrig naturvårdsförvaltning ska kontinuerligt föras av Länsstyrelsen eller uppdragstagaren.

Jakt

Jakt får ske enligt gällande jaktlagstiftning och med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna. Nya skjutgator med tillhörande jakttorn får endast anläggas efter tillstånd. Befintlig skjutgata, se bilaga 1 till beslutet, får underhållas. Vid uttransport av fäلت högvilt får endast terrängskoter (lag om vägtrafikdefinitioner 2001:559) användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada uppstår på mark och vegetation.

Ekonomisk plan för naturvårdsförvaltningen

Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, eventuellt anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, tillsyn samt dokumentation och uppföljning. Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt m.m.

SKÖTSELPLANDatum
2011-07-11Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197**Dokumentation och uppföljning*****Befintlig dokumentation***

Översiktliga beskrivningar av våtmarkerna finns i flera olika inventeringar. Skogen är dokumenterad från beståndssynpunkt vid den värdering som gjordes inför avtal om intrångsersättning. Stora delar av reservatet är klassade som nyckelbiotoper respektive objekt med naturvärde vid Skogsvårdsstyrelsens inventeringar då bland annat artfynd dokumenterats. Svartsjön har följts inom Länsstyrelsens miljöövervakning som en kalkreferenssjö med regelbundna provtagningar av vattenkemi 1985-2001. Långsjön har en motsvarande mätserie mellan åren 1982-2010, men undersökningarna har nu avslutats. Långsjön har vid ett flertal tillfällen också undersökts med avseende på bottenfaunan. Båda sjöarna inventerades 1998 vid Södertörnsekologernas vattenväxtinventering.

Kommande dokumentation

Reservatet bör dokumenteras ytterligare genom inventeringar, för att möjliggöra uppföljning av områdets naturvärden (biotoper, sällsynta arter) samt utvärdera skötseln. Undersökningar som Länsstyrelsen låter genomföra i syfte att dokumentera reservatsområdet eller skapa underlag för skötselåtgärder får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna. Exempelvis kan växter och djur behöva samlas in för artbestämning.

Uppföljning av genomförda skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av genomförda skötselåtgärder.

Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Länsstyrelsen kan efter skötselplanens fastställande komplettera med parametrar och mätmetoder för att följa upp och utvärdera uppsatta bevarandemål.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd m.m.	Tidpunkt	Plats	Prioritering
Gränsmarkering	Inom 1 år efter beslut om naturreservat	Enligt bilaga 1	1
Informationsskyltar	Inom 2 år efter beslut om naturreservat	Se skötselplankarta, bilaga A	1
Röjning/gallring av ungträd för att gynna utvecklingen av naturskogskvalitéer	Vid behov	Fastmarksskogar	2
Röjning/gallring av inväxande buskar och träd	Vid behov	Öppna våtmarker	2
Kompletterande dokumentation av områdets naturvärden	2013	Hela reservatet	1

SKÖTSELPLAN

Datum
2011-07-11

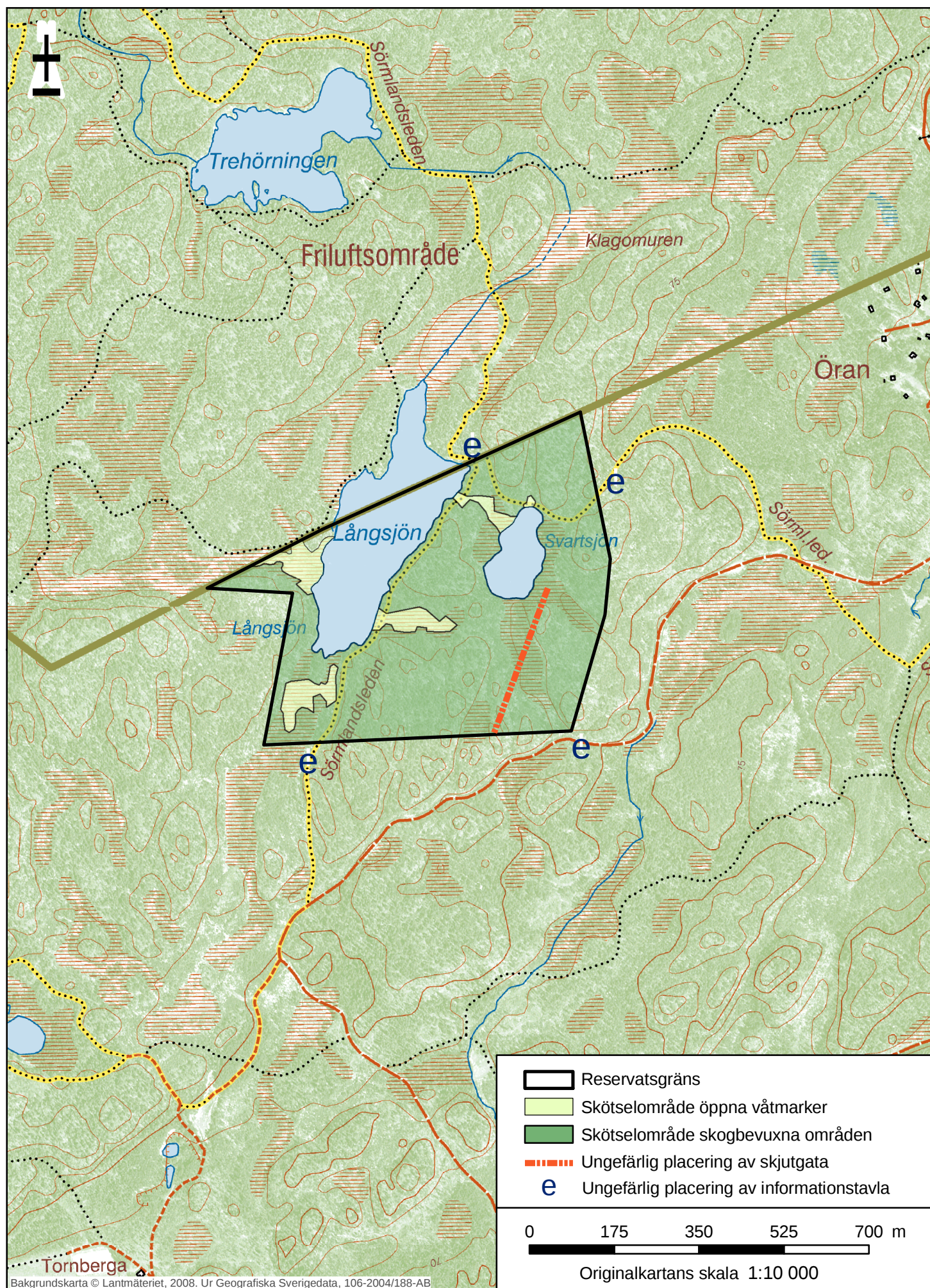
Beteckning
511-2004-23234
0136-02-016
SE01110197

3. Källförteckning

- Eklund, S. 2004. Naturvärdesinventering Hanveden. Stencil.
- Haninge kommun 2005. Översiktsplan för Haninge kommun 2004.
- Länsstyrelsen i Stockholms län 1983. Naturvårdsprogram för Stockholms län, del 1. Skyddsvärda områden för naturvård och friluftsliv. Naturvårdsenheten.
- Länsstyrelsen i Stockholms län 1996. Naturkatalog för Stockholms län (remissupplaga).
- Länsstyrelsen i Stockholms län 2001. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv i Stockholms län. Rapport 2001:15.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. Bevarandeplan för Natura 2000-området Hanveden (SE01110197), remissversion 2011.
- Länsstyrelsen i Stockholms län, 2010. Naturvärden i sjön Öran. Rapport 2010:8.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. Sjödatas.
- Magnusson, O. 1999. Tyresån – från källorna till havet. Särtryck ur Sörmlandsbygden, årsbok för Södermanlands hembygdsförening.
- Medins Biologi AB 2010. Bottenfauna i Stockholms län 2010. En undersökning av åtta lokaler i rinnande vatten och fyra lokaler i sjölittoral.
- Möller, H. och Stålhös, G. 1969. Beskrivning till geologiska kartbladet Stockholm SO. SGU serie Ae nr 3. Tillhörande kartblad SGU Ae nr 3 år 1968.
- Naturvårdsverket. Att skylta skyddad natur, 2003.
- Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns landsting 2004. Hanvedenkilen. Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar. 7:2004.
- Riksantikvarieämbetet 2004. Kulturmiljöserver, objektID: Huddinge 222:1, uttag 2011-02-18.
- Skogsstyrelsen 2004. Nyckelbiotopsinventering. Utdrag från databasen ”Skogens pärlor” på ekonomiskt kartblad 10I 2f, nyckelbiotop nr 22 och 23, naturvärde nr 28.
- Skogsstyrelsen 1997. Sumpskogsinventering. Utdrag från databasen ”Skogens pärlor” på ekonomiskt kartblad 10I 1f, objekt nr 4, 11 och 15.
- Sondell, U. Telefonkontakt 2001-02-15.
- Södertörnsekologerna 2001. Vattenväxter i sjöarna på Södertörn och i angränsande områden samt uppbyggnad av en sjödatas. Rapport från sjöprojektet 1998-1999, del 1. Södertörnsekologerna Rapport 2001:1.

Bilaga

A. Skötselplankarta

Regeringen har antagit 16 miljökvalitetsmål som definierar det miljötillstånd som Sveriges miljöarbete ska sikta mot. Målen ska nås inom en generation, det vill säga till år 2020 och år 2050 då det gäller klimatmålet.

Att bilda detta naturreservat bidrar till att uppfylla tre miljökvalitetsmål

Begränsad
klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

Säker strålmiljö

Ingen övergödning

Levande sjöar och
vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande
kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storlagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Kontakt

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet för naturvård.
Tfn: 08 - 785 40 00.
Beslutet finns också att läsa på vår hemsida.

Adress

Länsstyrelsen i Stockholms län
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm
www.lansstyrelsen.se/stockholm